

УНІВЕРСІТЭТ

Пераможца V Нацыянальнага конкурсу друкаваных СМІ
«Залатая літара» ў намінацыі «Найлепшая шматтыражная газета»

31 кастрычніка 2012 года, № 18 (2077)

Альма-матар 90+1!

Паважаныя калегі! Дарагія сябры!

30 кастрычніка Беларускаму дзяржаўнаму ўніверсітэту споўніцца 91 год з дня заснавання! Ад імя рэктарата і сябе асабіста віншую прафесарска-выкладчыцкі калектыў, супрацоўнікаў, студэнтаў і выпускнікоў з гэтай знамянальнай датай!

Гісторыя вышэйшай адукацыі ў Беларусі шчыльна звязана з БДУ, які справядліва лічыцца флагманам вышэйшай школы і сёння з'яўляецца адзіным вучэбна-навукова-вытворчым комплексам, у склад якога ўваходзяць 21 факультэт і адукацыйны інстытут, 5 інстытутаў

дадатковай адукацыі, 4 НДІ, 25 навуковых цэнтраў, 12 унітарных прадпрыемстваў і іншыя адукацыйныя, сацыяльна-культурныя, навукова-даследчыя, вытворчыя структурныя падраздзяленні.

За гады сваёй дзейнасці Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт падрыхтаваў дзясяткі тысяч высокакваліфікаваных спецыялістаў у галіне прыродазнаўчых і гуманітарных навук. Мы шмат чаго дасягнулі за сваю гісторыю, а наперадзе перад калектывам стаяць новыя задачы, выкананне якіх падые наш універсітэт на яшчэ больш высокую ступень развіцця. Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт мае права прэтэндаваць на званне «нацыянальнага» з асаблівым статусам лідара ў адукацыйнай і навуковай сферы. Перад намі таксама стаіць задача падняць пазіцыі ў сусветных рэйтынгах і ўвайсці ў 300 найлепшых універсітэтаў свету!

У планах БДУ на найбліжэйшы час – адкрыццё больш за дзясятак новых спецыяльнасцяў, адукацыйных праграм, у тым ліку на замежных мовах; укараненне і развіццё інавацыйных падыходаў у адукацыі; актывізацыя навукова-тэхнічнай і даследчай дзейнасці, супрацоўніцтва з міжнароднымі арганізацыямі і ВНУ свету.

Упэўнены, што ўсе разам мы дасягнем яшчэ большых вышын дзеля славы alma mater і нашай краіны!

Са святам! З днём нараджэння БДУ! Здароўя, шчасця, поспехаў, дарагія калегі!

Рэктар акадэмік
Сяргей АБЛАМЕЙКА

Чытайце ў нумары:

85 ГАДОЎ У ЧАКАННІ ЗАЎТРА

Што ўяўляе сабой аспірантура БДУ сёння, і што ўкладвалася ў гэта паняцце ў пачатку яе дзейнасці?

Стар. 2

РЭТРАСПЕКТЫВА АКАДЭМІКА СЦЁПІНА

Выйшла ў свет манаграфія акадэміка Вячаслава СЦЁПІНА, выдадзеная ў БДУ

Стар. 3

«МЫ ЖЫВЫ АРГАНІЗМ»

Гутарка з кіраўніком ансамбля «Сябры» Анатолем ЯРМОЛЕНКАМ напярэдадні святочнага ўніверсітэцкага канцэрта

Стар. 4

УРАЧЫСТАСЦІ

БДУ аб'ядноўвае!

Першае ў БДУ ўрачыстае «Прывячэнне ў студэнты» больш чым 300 першакурснікаў- замежнікаў прайшло 24 кастрычніка.

Агульная атмасфера нічым не адрознівалася ад звычайнага прывячэння ў студэнты, хіба што размовы ў зале вяліся на розных мовах. Прыезджыя першакурснікі шмат усміхаліся, знаёміліся адзін з адным і адчувалі сябе ў новай краіне абсалютна нязмушана. Пасля вітальнай прамовы вядучых на сцэну падняліся прадстаўнікі вяснянаццкіх краін, выхадцы з якіх папоўнілі сёлета шэрагі БДУ.

Больш за ўсё студэнтаў прыбыло да нас з Туркменістана, на другім

месцы – Кітай, ёсць грамадзяне Турцыі, В'етнама, Ірана, Лівіі, Сірыі, Нігерыі, Грэцыі. Па колькасці залічаных замежнікаў на першым месцы эканамічны факультэт (144), далей ідуць факультэт міжнародных адносін (103 чалавекі), філалагічны (65), юрыдычны (44) і географічны (20) факультэты.

Новых студэнтаў павіншаваў рэктар БДУ акадэмік Сяргей Абламейка. Ён распавёў пра рост колькасці замежных студэнтаў у Беларусі з кожным годам, што вельмі важна, бо ўніверсітэт – гэта інтэрнацыянальная супольнасць, і ў яго сценах павінны гучаць розныя мовы. Акрамя дзённага аддзялення, замежнікі могуць паступіць у нашу магістратуру, аспірантуру, палепшыць свае веды перад уступнымі іспытамі на факультэце

даўніверсітэцкай падрыхтоўкі. Увогуле, на ўсе формы навучання ў БДУ сёлета паступіла каля 650 замежных грамадзян.

Ад дыкорпуса прамовіў першы сакратар пасольства КНР у Беларусі Мэй Хэн Чэнь. Дэкан ФМА Віктар Шадурскі параіў аўдыторыю старанна вучыцца, заставацца патрыётамі, ні ў якім разе не замыкацца ў сабе і смела звяртацца па дапамогу, калі спатрэбіцца.

Віншавалі першакурснікаў і жадалі поспехаў у вучобе прадстаўнікі Міністэрства адукацыі нашай краіны і іншыя афіцыйныя асобы.

Старшыня савета зямляцтваў БДУ Сердар Мухамедаў, цяперашні студэнт пятага курса, з задавальненнем успомніў, як сам упершыню прыехаў у Мінск. Спачатку было складана, але выкладчыкі і бела-

рускія аднагрупнікі хутка дапамагі асвоіцца і ўключыцца ў вучобу. «Ва-шы краіны яшчэ будуць вамі ганарыцца!» – запэўніў Сердар.

Пасля ўрачыстай часткі і клятвы першакурсніка пачаўся канцэрт. Пад лозунгам «Нас аб'яднаў БДУ» на сцэну выйшлі прадстаўнікі ўсіх нацыянальнасцяў. Народныя танцы паказалі беларусы, армяне і в'етнамцы, спявалі харавая капэла БДУ і студэнт з Кітая. Азербайджанцы ў касматых шапках паказалі гарачую лезгінку, а падчас нумара туркменаў зала проста выбухнула воплескамі – такой моцнай была падтрымка суайчыннікаў. Свята атрымалася, і хочацца верыць, што пачаткоўцы ў Беларусі заўсёды будуць сутыкацца з такой жа добразычлівацю і цеплынёй.

Дар'я ЧАРНЯЎСКАЯ

Весткі з рэктарата

ПРАЕКТ спартыўна-аздараўленчага лагера БДУ «Брыганціна – тэрыторыя міру і згоды» заняў 2 месца ў намінацыі «Найлепшы лагер у рэалізацыі праграмы выхавання дзяцей, якія маюць патрэбу ў аздараўленні» на Рэспубліканскім аглядзе-конкурсе аздараўленчых лагераў 2012 г., арганізаваным Міністэрствам адукацыі. Аўтары праекта – сацыяльны педагог Наталля Піліпенка і педагог-арганізатар Тамара Махнач. Усяго ў гэтай намінацыі было прадстаўлена 22 праекты.

Акрамя таго, па выніках працы ў летні сезон дырэктар «Брыганціны» Уладзімір Палякоў адзначаны падзячным лістом Мінскага гарвыканкама за вялікі асабісты ўклад у якасць падрыхтоўку аздараўленчага лагера і арганізацыю эфектыўнага аздараўлення школьнікаў сталіцы.

КІРАЎНІК прадстаўніцтва Федэральнага агенцтва па справах Садружнасці Незалежных Дзяржаў, суайчыннікаў, якія пражываюць за мяжой, і па міжнародным гуманітарным супрацоўніцтве (Рассупрацоўніцтва) у Рэспубліцы Беларусь Віктар Малашэнка 16 кастрычніка быў гасцем філалагічнага факультэта БДУ.

На сустрэчы з выкладчыкамі і студэнтамі гаворка ішла пра двухбаковае партнёрства ў галіне вывучэння і папулярнасці беларускай мовы, літаратуры, культуры. Абмеркаваны план супрацоўніцтва, які ўключае арганізацыю сустрэч з пісьменнікамі і дзеячамі рускай культуры, правядзенне навуковых канферэнцый, распрацоўку сумесных навуковых праектаў і інш. Акрамя таго, філалагічнаму факультэту перададзена навукова-метадычная і навуковая літатура.

Паводле інфармацыі
прэс-службы БДУ

Фота Генадзя КРАСЮКОВСКАГА

85 ГАДОЎ У ЧАКАННІ ЗАЎТРА

(ПАДМУРАК НАВУКІ)

Шмат у чым сацыя-культурная сітуацыя ў краіне вызначаецца дзейнасцю вышэйшай школы. Пры гэтым стан навукі залежыць ад узроўню падрыхтоўкі навуковых кадраў у аспірантуры. Што ж уяўляе сабой аспірантура БДУ сёння, і што ўкладвалася ў гэта паняцце 85 гадоў таму, у пачатку яе адкрыцця?

Паводле архіўных звестак, на 1928/29 навучальны год у БДУ ўжо існавала дзве катэгорыі аспірантаў. Да першай належалі таварышы Бурдзейка, Забела, Таўсталес, якія з'яўляліся аспірантамі на працягу трох гадоў і на 1928 год заканчвалі аспіранцкі стаж. Да другой катэгорыі адносіліся тыя, хто быў залічаны ў аспірантуру з 1927 г.

У гэты перыяд праграмы для аспірантаў ствараліся вельмі павольна. Ды працэс працы аспірантаў не зусім быў ясны. Што тычыцца саміх аспірантаў, адзначым, што на працягу трох гадоў імі была праведзена каласальная праца пад кіраўніцтвам першага рэктара У. І. Пічэты і прафесара С. Я. Вольфсана. У. І. Пічэта кіраваў заняткамі па гісторыі беларускай народнай гаспадаркі, па гісторыі беларускага права і вёў курс па агульнай гісторыі Беларусі, а С. Я. Вольфан кіраваў агульнымі заняткамі па дыялектычным матэрыялізме.

Навуковыя інтарэсы аспірантаў Забелы і Бурдзейкі былі звязаны з гісторыяй Беларусі і народнай гаспадаркай, даследчая дзейнасць аспіранткі Таўсталес была накіравана на паглыбленае вывучэнне гісторыі расійскага і беларускага права. Заняткі па дыялектычным матэрыялізме былі агульнымі.

Згодна з планам Праўлення, новыя аспіранты ў 1927/1928 акадэмічным годзе павінны былі:

- падаць дыпломную працу, калі яна яшчэ не была напісана (у 1920-я гг. напісанне дыпломнай працы было добраахвотным);
 - здаць залік па марксізме і палітычнай эканоміі;
 - вывучыць адну з замежных моў;
 - рыхтавацца па спецыяльнасці.
- Прымаючы да ўвагі той факт, што заняткі з аспірантамі пачаліся са спазненнем, не ўся запланаваная праца была выканана. Колькасць аспірантаў складала 17 чалавек, падрыхтоўка вялася на наступных кафедрах: палітычнай эканоміі, расійскай гісторыі, гісторыі народнай гаспадаркі Расіі і Беларусі, фізікі, геалогіі, дыялектычнага матэрыялізму, гісталагіі, анатоміі, унутраных хвароб.

У сваіх выступках першы рэктар універсітэта неаднаразова падкрэсліваў значнасць падрыхтоўкі новых навуковых кадраў на базе БДУ.

Пасля заканчэння аспірантуры большасць маладых навукоўцаў заставаліся працаваць у Мінску, аднак ад некаторых кафедраў, якія яшчэ не зусім увайшлі ў сілу, аспіранты былі камандзіраваныя ў Маскву і Ленінград.

Потым быў прыняты шэраг нарматывных дакументаў, які ўпа-

Прафесар С. Я. Вольфан сярод студэнтаў факультэта грамадскіх навук. 1920-я гады

Забела, Пічэта, Таўсталес, Бурдзейка. 1920-я гады

радкаваў падрыхтоўку аспірантаў. 28 чэрвеня 1928 г. Калегіяй Наркамсветы БССР быў зацверджаны Статут аб аспірантах (які скончылі ВНУ ва ўзросце ад 20 да 35 гадоў). У ім былі сфармуляваны патрабаванні да кандыдатур на вучобу ў аспірантуры, працэдуры іх залічэння і абароны імі дысертацый. Паводле статуту, аспірантам пры ўмове выканання ўсіх патрабаванняў і абароны самастойна падрыхтаванай навуковай працы прысуджалася ступень доктара па пэўнай галіне навукі з правам выкладання ў ВНУ або самастойнага вядзення навуковай працы ў навукова-даследчых установах. Пры гэтым ім выдаваўся дыплом, які падпісваўся народным камісарам асветы і рэктарам ВНУ або дырэктарам НДІ, у якіх абаранялася дысертацыя або прымалася рашэнне аб прысуджэнні вучонай ступені.

Існавала і адборачная камісія (па адборы аспірантаў), у склад якой уваходзілі: рэктар (старшыня камісіі); прарэктар па вучэбнай частцы; прадстаўнік краявога (абласнога, акруговага або губернскага) выканкама; прадстаўнік краявога (абласнога, акруговага або губернскага) прафсавета; прад-

стаўнік секцыі навуковых работнікаў; прадстаўнік выканкама прафсекцыі; прадстаўнік бюро аспірантаў.

З правам вырашальнага голасу ў адборачную камісію ўключаліся: дэкан адпаведнага факультэта; старшыня адпаведнай прадметнай камісіі; старшыня адпаведнага вытворчага саюза; прадстаўнік адпаведнага адміністрацыйнага гаспадарчага органа; старшыня праўлення або дырэктар навукова-даследчага інстытута (калі ён меўся пры ВНУ).

Варта адзначыць, што ў 1930-я гг. падрыхтоўка аспірантаў у БДУ, як і ў іншых ВНУ СССР, праходзіла нездавальняюча. З увядзеннем правіла па абавязковай абароне аспірантамі кандыдацкай дысертацыі (1934 г.) толькі малая частка аспірантаў выпускалася з аспірантуры са станоўчым вынікам. Такія сітуацыя залежала не толькі ад саміх аспірантаў. На іх падрыхтоўку ўплывала вялікая колькасць неспрыяльных фактараў. Гэта не толькі адсутнасць планаў і праграм аспіранцкай падрыхтоўкі, але і кепскія матэрыяльна-бытавыя ўмовы. Шмат часу адымала грамадская праца – абавязковыя атрыбут савецкай эпохі.

З 1939 г. упершыню з'яўляюцца згадкі пра завочную аспірантуру. У верасні 1939 г. выходзіць палажэнне Народнага камісарыята асветы «Аб завочнай аспірантуры». У ім адзначалася, што завочная аспірантура мела на мэце даць магчымасць спецыялістам са скончанай вышэйшай адукацыяй, якія працуюць у розных галінах народнай гаспадаркі СССР, завочным шляхам павысіць сваю навуковую кваліфікацыю і падрыхтавацца да абароны дысертацыі на вучоную ступень кандыдата навук. Кантынгент аспірантаў-завочнікаў зацвярджаўся УКВШ пры СНК СССР па прадстаўленні адпаведных дакументаў.

У завочную аспірантуру прымаўся грамадзяне СССР, якія мелі закончаную вышэйшую адукацыю і прапрацавалі не менш за 3 гады па сваёй спецыяльнасці (інжынеры, аграномы, эканамісты, педагогі, юрысты).

Аспіранты-завочнікі, якія не выканалі індывідуальны план 1 года аспірантуры, адлічваліся з аспірантуры загадам Наркамата асветы.

Нават у перыяд Вялікай Айчыннай вайны праходзіла абарона дысертацый. Так, у 1944 г. М. А. Жыдовіч абараніла кандыдацкую дысертацыю, у якой даследавала лексічныя, фанетычныя рысы Супрасльскага летапісу. У дзень абароны ўвесь калектыў эвакуяванага БДУ аберагаў бліскачага навукоўца і далікатную жанчыну ад паведамлення аб гібелі яе мужа.

У снежні 1945 г. навучанне ў аспірантуры аднавілася. На працягу 1946/47 навучальнага года ў вучоным савеце прайшла абарона 30 дысертацый: 29 кандыдацкіх і 1 доктарскай. Па спецыяльнасцях дысертацыі размеркаваліся наступным чынам: гістарычныя навукі – 7, біялагічныя, хімічныя, фізіка-матэматычныя – 4, фізіка-матэматычныя – 3, педагогічныя – 1.

З гадамі праца па падрыхтоўцы дактароў і кандыдатаў навук становілася ўсё больш шматграннай, адкрываліся новыя спецыяльнасці. Вялікае значэнне аспірантура мела

і мае для падрыхтоўкі кадраў для самога ўніверсітэта. Пачынаючы з 1960-х гг. і да нашага часу пераважную частку навукова-педагагічных работнікаў універсітэта складаюць яго былыя аспіранты. Што тычыцца замежных аспірантаў, то першыя з іх былі залічаны ў 1963 г. Найбольшая колькасць замежных аспірантаў БДУ ў савецкі час з'яўлялася грамадзянамі Афганістана, Балгарыі, В'етнама, ГДР, Гвінеі, Іарданіі, Емена, Кубы, Польшчы, Сірыі, Эфіопіі. З часам змянялася геаграфія будучых навуковых кадраў і іх навуковыя перавагі. Так, у канцы 1980-х гг. істотна ўзрасла колькасць аспірантаў з Кітая, а з распадам СССР геаграфія таксама ўключыла краіны СНД і Балтыі. Калі ў савецкі час асноўная маса замежных аспірантаў вивучала прыродазнаўчанавуковыя дысцыпліны – фізіку, хімію, матэматыку, біялогію, геаграфію, то з 1990-х гг. навуковыя інтарэсы замежнікаў сыходзяць у галіны міжнародных адносін, эканомікі, правазнаўства.

Сярод замежных выпускнікоў аспірантуры БДУ многія сталі знакамітымі навукоўцамі і кіраўнікамі ў сябе на радзіме. Да прыкладу, Фам Тхе Лонг – рэктар В'етнамскай нацыянальнай тэхнічнай акадэміі, Нгуен Куанг Тан – навуковы супрацоўнік Педагагічнага ўніверсітэта г. Хашымін (В'етнам), Атанасіядзіс Канстанцінас Нікалаас – навуковы супрацоўнік Тэхналагічнага інстытута г. Салонікі, член Грэчаскай асацыяцыі ядзернай фізікі (IEEE) і інш.

Штогадовыя статыстычныя даследаванні паказалі, што ў аспірантуры, дактарантуры і аддзяленні суіскальніцтва кантынгент навучэнцаў павялічваецца з году ў год. Сёння аддзел аспірантуры і дактарантуры налічвае 703 аспіранты (з іх 72 – грамадзяне замежных дзяржаў), а таксама 21 дактаранта, 120 суіскальнікаў кандыдацкай і 14 суіскальнікаў доктарскай ступеняў. Падрыхтоўка вышэйшых навуковых кадраў вядзецца па 120 спецыяльнасцях.

Згодна з умовамі прыёму, у аспірантуру прымаюцца асобы да 35 гадоў, якія маюць вышэйшую адукацыю і схільнасць да навуковых даследаванняў.

Тыя, хто паступае ў аспірантуру, здаюць уступныя іспыты па спецыяльнасці, замежнай мове і філасофіі ў аб'ёме дзейных праграм для вышэйшых навучальных устаноў.

Колькасць выпускнікоў аспірантуры за 85 гадоў – некалькі тысяч. Перабічыць усіх у адным невялікім артыкуле практычна немагчыма. Прывядзем імёны толькі малой часткі выпускнікоў нашай аспірантуры, чые дасягненні на навуковай ніве сталі вядомыя не толькі ў рамках універсітэта, але і за межамі краіны: Абэцэдарскі Л. С., Адамовіч А. М., Барышэўскі У. Р., Бондарава Е. Л., Воднеў У. Т., Гілевіч Н. С., Гулакоў І. Р., Капуцкі Ф. М., Кошалеў У. С., Цішчанка І. Р., Якушка В. Ф. і шматлікія-шматлікія іншыя.

Цяперашнім аспірантам універсітэта хацелася б пажадаць цягнення ў нялёгкай, карпатлівай навуковай працы, новых адкрыццяў і дасягненняў і шчаслівага заўтра!

**Па матэрыяле
Музея гісторыі БДУ**

ЮБІЛЕІ

Кафедры міжнароднага права – 20!

Кафедра міжнароднага права з'яўляецца адной з вядучых на факультэце міжнародных адносін. Яна рыхтуе кваліфікаваных спецыялістаў па міжнародным праве са спецыялізацыямі «Міжнароднае публічнае права» і «Еўрапейскае права». Кафедра ўтварылася ў 1992 г. на юрыдычным факультэце, а ў 1995 г. была пераведзена на ФМА, дзе паспяхова развівалася пад кіраўніцтвам прафесара Людмілы Васільеўны Паўлавай.

З 1 верасня 2003 г. загадчыкам стаў кандыдат юрыдычных навук дацэнт *Юрый Аляксеевіч Лепашкоў*. Адметная рыса кафедры – пераемнасць пакаленняў. Сёння ў

штаце 15 выкладчыкаў, прычым палова з іх – яе выпускнікі, яркія, таленавітыя навукоўцы, якія прагнуць дзяліцца ведамі з будучымі калегамі і выходцаў студэнтаў у найлепшых традыцыях самага прэстыжнага факультэта ў нашай краіне. Вынікі не прымушаюць сябе чакаць. Студэнты кафедры дэманструюць высокія дасягненні ў конкурсах і навуковых канферэнцыях. Напрыклад, штогод каманда ФМА БДУ выйграе з вялікай перавагай нацыянальны раўнд прэстыжных спаборніцтваў па міжнародным публічным праве імя Ф. Джэсапа (ЗША). Не апошнюю ролю адыгрываюць і сяброўскія адносіны, якія склад-

ваюцца паміж выкладчыкамі і студэнтамі, бо такая атмасфера спрыяе плённай працы. Часта даводзіцца чуць і словы падзякі ад выпускнікоў кафедры міжнароднага права. Высокі ўзровень адукацыі дапамагае без асаблівых цяжкасцяў знайсці працу, пра якую марыць кожны абітурыент пры паступленні.

20 гадоў – невялікі ўзрост для кафедры, але дастатковы для таго, каб стаць адной з найлепшых. Зычым выкладчыкам і супрацоўнікам творчых поспехаў, сіл, жадання працаваць і развівацца, а таксама годных і ўдзячных студэнтаў.

З юбілеем!

ПРЭЗЕНТАЦЫІ

РЭТРАСПЕКТЫВА АКАДЭМІКА СЦЁПІНА

Прэзентацыя манаграфіі акадэміка Расійскай акадэміі навук і НАН Беларусі, ганаровага прафесара БДУ Вячаслава СЦЁПІНА «Навуковае пазнанне ў сацыяльным кантэксце. Выбраныя працы» адбылася 16 кастрычніка.

У кнізе, выдадзенай нядаўна ў Беларускім дзяржаўным універсітэце па ініцыятыве факультэта філасофіі і сацыяльных навук, вызначаны этапы станаўлення навуковых ідэй, якія былі выпрацаваны акадэмікам В. С. Сцёпіным яшчэ падчас працы ў БДУ, у тым ліку на пасадзе загадчыка кафедры філасофіі гуманітарных факультэтаў. У манаграфіі выкладзены структура і дынаміка навуковага пазнання з улікам уплыву сацыяльных фактараў на фарміраванне новых навуковых тэорый.

Выдатны расійскі і беларускі навуковец Вячаслаў Сцёпін адзначыў, што філасофію прыродазнаўства як кірунак даследаванняў ён выбраў яшчэ на другім курсе вучобы на філасофскім аддзяленні гістарычнага факультэта БДУ, калі з задавальненнем наведваў яшчэ і лекцыі на фізічным факультэце.

Фота Аляксандра Сяміка

Першая яго манаграфія «Станаўленне навуковай тэорыі» выйшла ў БДУ болей за 35 гадоў таму, у 1976 г. Ужо тады Вячаслаў Сямёнавіч змог прапанаваць два прынцыпова новыя падыходы. Ён аналізаваў у якасці адзінкі тэарэтычнага пазнання не асобна ўзятую тэорыю і яе адносіны да вопыту, як гэта было прынята, а ўвесь комплекс тэарэтычных ведаў, якія складаюць канкрэтную навуковую дысцыпліну. Як сапраўдны навуковец, Вячаслаў Сямёнавіч упэўнены, што

любая навуковая дысцыпліна заўсёды выкарыстоўвае паняццёвыя сродкі, абстрактныя аб'екты, структуры, матэматычныя вобразы, якія пераносяцца з адной галіны ведаў на другую. Пэўны час Сцёпін займаўся аналізам асноў навукі і прыйшоў да высновы, што навуковая карціна свету – гэта ўсё-такі прадметная вобласць, сціслыя ўяўленні пра тое, што навуковая дысцыпліна вывучае.

Вячаслаў Сямёнавіч вельмі многа зрабіў для развіцця філасофіі і метадалогіі навукі. Сёння ён з'яўляецца намеснікам сакратара аддзялення грамадскіх навук РАН, кіраўніком секцыі філасофіі, сацыялогіі, псіхалогіі і права. У 2009 г. Вячаслаў Сцёпін быў абраны ганаровым прафесарам БДУ.

На прэзентацыі кнігі прысутнічалі яго сябры і папечнікі, акадэмікі РАН: дырэктар Інстытута філасофіі РАН Абдусалам Гусейнаў, загадчык аднаго з сектараў гэтага ж інстытута Уладзіслаў Лектарскі. НАН Беларусі прадстаўлялі акадэмікі Уладзімір Логінаў, Іосіф Багдзевіч і Аляксандр Міхалевіч, чл.-кар. Леў Тамільчык. Усе яны, а таксама філосафы і сацыёлагі БДУ і іншых ВУН прыйшлі павіншаваць свайго калегу і настаўніка з выхадам манаграфіі ў свет.

Ганна ЛАГУН

НЕ ПРАМІНІЦЕ!

Юбілейны нумар

Як ні круці, але электронны фармат выдання не заменіць усёй глыбіні працэсу жыццёвых зносінаў, які спадарожнічае падрыхтоўцы чарговага нумара часопіса, што аб'яднаў вакол сябе цэхавікоў-прафесіяналаў з усіх канцоў свету. Красамоўна пра гэта сведчаць імёны сусветна вядомых навукоўцаў, артыкулы якіх публікаваліся ў часопісе: англічанін Э. Гідэнс, палякі Е. Вятр і П. Штомпка, амерыканцы М. Буравой і Г. Цыон, расіяне В. Сцёпін і Ж. Тошчанка, украінец Я. Галаваха. Апошні юбілейны нумар «Сацыялогіі» не з'яўляецца ў гэтым сэнсе выключэннем.

Азнаёміцца з вынікамі карпатлівай працы па падрыхтоўцы і выданні чарговага нумара можна, вядома, і ў электронным варыянце, паслаўшы па факсе прывітанне калегу з іншай краіны. Але куды больш прыемна перадаць яму асабіста ў рукі свежы нумар

часопіса. І галоўнае – карысна, бо дыкурс, які развіваецца пры перадачы часопіса, дазваляе не толькі павучыцца вопыту заходніх калегаў, але і сябе паказаць, не абцяжарваючыся залішнімі сумневамі адносна «адсталасці» айчынай сацыялогіі. Таму і дазваляюць віншаванні часопісу «Сацыялогія» знакамітыя калегі, што абраная рэдакцыйным калектывам стратэгія не замыкаецца ў рамках лакальных інтарэсаў.

Пятнаццаць гадоў – тэрмін дастатковы для пераканаўчасці галоўнай высновы: прафесійны часопіс «Сацыялогія» адбыўся! Яго чытаюць, яго раскупляюць, пра яго кажуць, пра яго ведаюць! Спадзяемся, што чарговая паспяхова падпіска на часопіс «Сацыялогія» гэта яшчэ раз пацвердзіць.

Ж. М. ГРЫШЧАНКА,
дацэнт кафедры сацыялогіі

У свет выходзіць 60-ы юбілейны нумар часопіса «Сацыялогія». На фоне маштабнасці нашага глабалізаванага светапогляду 15 гадоў – тэрмін невялікі.

І тым не менш для невялікай групы аднадумцаў, якія адказваюць за падрыхтоўку і выданне часопіса, гэта безумоўная перамога! Перамога над паўсядзённай мітуснёй з яе фінансавымі праблемамі. Больш за тое – перамога над тэхналагічнай праснутасцю асобных калегаў, якія так пераканаўча рацяць залішне «не парыцца» і перайсці на электронныя носьбіты.

АБ'ЯВЫ

ДЗЯРЖАЎНЫ ІНСТЫТУТ КІРАВАННЯ І САЦЫЯЛЬНЫХ ТЭХНАЛОГІЙ БДУ

АБ'ЯЎЛЯЕ КОНКУРС НА ЗАМЯШЧЭННЕ ПАСАД:

ДАЦЭНТА КАФЕДРЫ эканомікі і кіравання бізнесам (2)

СТАРШАГА ВЫКЛАДЧЫКА кафедры мастацтваў (1)

ПРАФЕСАРА КАФЕДРЫ мастацтваў (2)

ВЫКЛАДЧЫКА КАФЕДРЫ мастацтваў (1)

Тэрмін конкурсу – адзін месяц з дня апублікавання аб'явы.

Адрас: 220004, г. Мінск, вул. Шпалерная, 7, Дзяржаўны інстытут кіравання і сацыяльных тэхналогій БДУ, аддзел кадраў, тэл. 306-00-28.

ІНСТЫТУТ БЕСПЕРАПЫННАЙ АДУКАЦЫІ БДУ

АБ'ЯЎЛЯЕ КОНКУРС НА ЗАМЯШЧЭННЕ ПАСАДЫ

ЗАГАДЧЫКА КАФЕДРЫ фінансавага менеджменту.

Наяўнасць вучонай ступені і (або) звання абавязковая.

Тэрмін прыёму дакументаў – па 30 лістапада 2012 г.

Адрас: 220007 г. Мінск, вул. Маскоўская, 15, тэл. 222-83-16, факс 222-82-68.

КОНКУРСЫ

Рашэннем Савета БДУ зацверджаны лаўрэаты прэмій імя У. І. Пічэты і А. Н. Сеўчанкі 2012 года. Сёлета дадзеныя конкурсы праводзіліся ў намінацыі «Адукацыя».

Лаўрэатам прэміі імя У. І. Пічэты стаў доктар юрыдычных навук, прафесар, загадчык кафедры канстытуцыйнага права юрыдычнага факультэта БДУ **Рыгор Васілевіч** за цыкл падручнікаў і вучэбных дапаможнікаў па канстытуцыйным праве.

Лаўрэатам прэміі імя А. Н. Сеўчанкі за комплекс навучальнага абсталявання па лазернай фізіцы стаў калектыв аўтараў: прарэктар па вучэбнай рабоце, доктар фізіка-матэматычных навук, прафесар **Аляксей Толсцік**, дацэнт кафедры лазернай фізікі і спектраскапіі кандыдат фізіка-матэматычных навук **Алена Мельнікава**, начальнік бюро лазерных сістэм СП «ЛОТІС-ТІІ» **Мікалай Васільеў**, загадчык вучэбнай лабараторыі фізічнага факультэта **Igor Arisau**.

Паводле інфармацыі ГУН

БДУ ў СМІ БЕЛАРУСІ

Прывітанне ў студэнты БДУ грамадзян замежных краін – Інтэрфакс (22.10), БелаПАН, АНТ, (24.10), БелТА, tut.by, naviny.by (25.10), БТ-1 (26.10).

1/4 чэмпіянату свету па праграмаванні сярод студэнтаў – «Мінск-новости», tut.by (18.10, 23.10), БелТА (21.10, 23.10), 21.by (18.10, 21.10, 23.10), sb.by, naviny.by (21.10), БТ-1, АНТ (23.10), «Настаўніцкая газета» (25.10).

Сустрэча кіраўніцтва БДУ з маці таленавітых студэнтаў – tut.by (13.10).

Гутарка з пераможцамі міжнароднай алімпіяды па фізіцы студэнтам фізфака БДУ Альбертам Самойленкам – «Знамя юности» (12-18.10).

Пра пераможцу міжнароднай алімпіяды па астраноміі і астрафізіцы ліцэістку БДУ Розу Навіцкую – «СБ-Беларусь сегодня», sb.by (12.10).

Гутарка з дэканам ФМА БДУ Віктарам Шадурскім – tut.by (12.10).

«Кубак першаккурсніка БДУ» – «Звязда/Чырвоная змена», zvyazda.minsk.by (11.10).

Вынікі карыстання электроннымі кнігамі ў ліцэі БДУ – «Звязда/Чырвоная змена» (11.10).

Паводле інфармацыі прэс-службы БДУ

Анатоль ЯРМОЛЕНКА:

«МЫ НЕ РЭТРАКАЛЕКТЫЎ, А ЖЫВЫ АРГАНІЗМ»

30 кастрычніка на гадавіну БДУ нашай універсітэцкай супольнасці даў канцэрт легендарны ансамбль «Сябры». Гэтую нагоду мы скарысталі, каб пагутарыць з яго знакамітым кіраўніком Анатолем ЯРМОЛЕНКАМ.

– **Анатоль Іванавіч, гэта не першы выступ «Сяброў» у БДУ?**

– Сапраўды. Калі нас запрашаюць, мы з задавальненнем прымаем удзел ва ўніверсітэцкіх канцэртах, бо перш-наперш БДУ – гэта знакавая ўстанова Беларусі, тут вучыцца найлепшая моладзь. Не думаю, што літаральна ўсе студэнты ў захапленні ад таго, што мы робім, – у кожнага часу свае выканаўцы. Але, калі студэнты пабудуць на нашым канцэрце, яны зразумеюць нашу творчасць, наша стаўленне да зямлі, мовы: захапляцца можаш, чым хочаш, аднак песні сваёй зямлі паважай. Я ніколі не выкарыстоўваў, як гэта завецца, адміністрацыйных рэсурсаў, каб кагосьці на нашы канцэрты «зганяць». У нас ёсць свой глядач, слухач, па ўсім свеце заўсёды збіраем поўныя залы, прытым канцэрты платныя, людзі купляюць на іх квіткі. Напэўна, студэнты не пабягуць на канцэрт, калі пабачаць у афішы ансамбль «Сябры», але тыя, хто прыйдзе, паслухаюць і ацэняць. І калі ў тых студэнтаў, якія нас слухалі, з'явіцца дзеці – вось тады яны нас згадаюць і ўсё зразумеюць.

– **«Сябрам» у гэтым годзе 36 гадоў, за гэты час неаднойчы змянялася мода... Як удаецца паразумецца з маладзейшымі слухачамі?**

– Мы не рэтракалектыў, а жывы арганізм. Увесь час працуем, запісваем, здымаемся ў папулярных тэлепраграмах, у тым ліку на расійскім тэлебачанні, дый па ўсім свеце – у Амерыцы, у Азіі. Мы брэндавы калектыў, і гэта вялікая адказнасць, кожны канцэрт трэба адпрацоўваць з максімальнай якасцю. Калі ў маскоўскіх Лужніках мы святкавалі свой юбілей, канцэрт абышоўся ў 3 млн расійскіх рублёў – усё пайшло на сучаснае асвятленне, на якасць шоу. А на радзіме мы не можам знайсці такіх сродкаў. Скажам, нас запрашаюць

выступіць, аднак райдар не поўнасцю выкананы – па гуку, па асвятленні ёсць пытанні, і ўсё ж мы даём сябе ўгаварыць... Тут даводзіцца рабіць крыху прасцей у тэхнічным плане, без светлавых экранай, напрыклад, затое шчырасці больш. Робім сваю справу так, як трэба. З годнасцю. Бо столькі гадоў прадстаўляем краіну ў свеце. Калі на замежным канцэрце прысутнічаюць людзі з беларускай дыяспары, мы ўсёй залай спяваем «Купалінку», «А я лягу, прылягу», «Цячэ вада ў ярок», «Польку беларускую» і іншыя, якія людзі ўжо лічаць народнымі. Ёсць рэчы, якія павінны заставацца заўсёды. Можна, мы і не модны калектыў, але адным мінулым таксама не жывём. Зараз нам пішуць песні вядомыя кампазітары з усяго свету... А моладзь увогуле не павінна азірацца назад. Трэба ведаць свае карані, сваю культуру і мастацтва, пра гэта і гаворкі няма, але глядзець трэба наперад, у будучыню.

– **Вы многа спяваеце па-беларуску, а як гледзіце на тое, што беларуская мова цяпер не надта папулярная ў грамадстве?**

– Так атрымалася, што мы выраслі ў пэўным грамадстве, у мяне самога мова прыдбаная. Але дзе толькі ёсць магчымасць – гавару па-беларуску. Слоўнік з сабой заўжды маю, каб правільна вымаўляць некаторыя словы. Пакуль што даводзіцца ісці з усімі, збольшага карыстацца рускай мовай... І ўсё ж усім трэба быць гатовымі да таго, што калісьці наш

прэзідэнт пачне размаўляць па-беларуску – а ў яго цудоўна атрымаецца, я ўпэўнены, – і ўсім будзе вельмі складана пераклучыцца. Трэба валодаць беларускай мовай.

– **Ці пажаданай у Ваших вачах з'яўляецца адукацыя моладзі за мяжой? Ці Ваш унук Анатоль, калі скончыць школу, накіруецца ў які-небудзь Кембрыдж?**

– Ну, я за яго і бацькоў гаварыць не магу, ды і рана пра тое яшчэ казаць. Анатоль займаецца ў музычнай школе, па класе фартэпіяна... Калі надарыцца ў маіх дзяцей жаданне і магчымасць выправіць сына вучыцца за мяжой – мне б хацелася, каб той потым вярнуўся і ў роднай краіне прымяніў веды, якія там прыдбаў. Каб тыя, хто павучыўся за мяжой, змаглі быць карыснымі сваёй радзіме. І хай такіх адукаваных людзей у нас будзе болей. У той жа час у Беларусі выдатная адукацыйная база, на нейкім кавалку часу трэба абавязкова вучыцца ў нас.

– **А што Вы думаеце пра сітуацыю, якая склалася вакол удзелу беларускіх выканаўцаў у «Еўрабачанні»?**

– «Еўрабачанне» – гэта не алімпійскія гульні, да якіх усёй краінай рыхтуюцца. Гэта камерцыйны конкурс. Пакрысе мы пачынаем гэта разумець. Ва ўсім свеце так робіцца: ёсць прадзюсеры, якія шукаюць сродкі – спонсараў, інвестараў для пэўнага выканаўцы, потым на гэтым выканаўцу робіцца бізнес, сродкі вяртаюцца. «Еўрабачанне» – толькі маленькі асобны выпадак,

насамрэч у нашай культуры цэлы комплекс праблем, звязаных з пераходам да рынковых умоў. Мы прызвычаліся да дзяржпадтрымкі, інакш не ўмеем працаваць. Трэба вучыцца. «Сябры», да прыкладу, з часоў суверэнітэту існуюць на ўласныя сродкі – мы самі касцюмы аплачваем, абсталяванне, інструменты і г. д. Дзяржаўныя датацыі не панаця: вунь «Песняры» іх маюць, але асаблівага росту пасля Мулявіна ў калектыве не бачу. А калі ёсць лідар, асоба, здольная ўсіх аб'яднаць і натхніць, то людзі і без вялікіх грошай могуць цудоўна працаваць...

Гэта раней мы мусілі ехаць па якасную фанаграму ажно ў Маскву. А цяпер у хатніх умовах можна зрабіць неаблігі запіс, выкладзі ў інтэрнэце і зацікавіць сваёй творчасцю. І калі так вось заявіш пра сябе, тут ужо дзяржава дапаможа. Існуюць розныя камісіі па падтрымцы маладых калектываў, і на вясковыя гурты грошы вылучаюцца – трэба проста цікавіцца і шукаць такія магчымасці, падаваць заяўкі ў міністэрствы. А не чакаць, пакуль цябе дзяржава падгадуе, пад'яваць, каб хутчэй збегчы ў Маскву. Я вось даўно мог бы ўладкавацца ў любой іншай краіне, зарабляць грошы і пасмейвацца. Але я нарадзіўся тут, і мае дзеці тут, таму – не магу. Хаця і не ўсё тут атрымліваецца так, як хацелася б. А маладыя павінны ісці і дабівацца – калі талент ёсць, ён заўсёды праявіцца.

Гутарыла
Маргарыта АЛЯШКЕВІЧ

КУЛЬТУРА

Пасля выступлення «Крыжачка» арганізатары парушылі правілы!

Якраз у перадапошні дзень кастрычніка 1921 г. вядучы ўніверсітэцкай нашай краіны прыняў першых студэнтаў. Да гэтай даты ў Беларусі дзяржаўным універсітэце стаяцца з асаблівым хваляваннем. План святкавання 91-й гадавіны БДУ ўключае шэраг мерапрыемстваў. Мы пагутарылі з начальнікам упраўлення па справах культуры **Уладзімірам МАКАРЭВІЧАМ** пра канцэртныя праграмы, творчыя калектывы БДУ і, вядома ж, планы.

– **Зараз у БДУ вучыцца каля 2 тыс. замежных хлопцаў і дзяўчат з больш чым 40 краін. Ці існуюць складанасці ва ўзаемадзеянні розных культур?**

– Усім знаёмы ходкі выраз: мова мастацтва зразумелая ўсім. І гэта не банальны штамп, таму служаць доказам нашы мерапрыемствы міжнароднага гучання. Успомніце «Тэатральны куфар» і форум хараваых калектываў «Папараць-кветка»? Поўныя залы! У БДУ прыязджаюць калектывы з васьмі-дзесяці краін, а яшчэ, як правіла, з пяці – стаяць у чарзе ў лісце чакання. Нам заўсёды шкада, што фізічна немагчыма прыняць усіх...

– **А творчасць нашых калектываў зразумелая за мяжой?**

– Хочаце, каб мы сябе пахвалілі? Назаву толькі фактычныя перамогі: з дыпламамі са знакавага італьянскага горада Рыміні вярнулася народная хараваа капэла БДУ. На радзіме Федэрыка Феліні студэнт пад кіраўніцтвам дырыжораў Аляксандра і Вольгі Мінянковых бралі ўдзел у міжнародным харавым конкурсе, спаборнічалі з калектывамі з больш чым 30 краін. Яны прывезлі Сярэбраны дыплом 1-й ступені. Наш танцавальны калектыў «Крыжачок» скарыў глядачоў і арганізатараў міжнароднага фальклорнага фестывалю ў Партугаліі. І не проста скарыў! Пасля выступлення нашых артыстаў да нас падышоў старшыня журы і з урачыстасцю афіцыйна запрасіў труп прыняць удзел у фестывалі ў наступным годзе. Упершыню парушыўшы правілы спаборніцтва! У горадзе Порту, дзе праходзіў гэты конкурс ужо ў 32-й раз, па правілах ніводзін калектыў не мог прымаць у ім удзел двойчы. І толькі для нас, беларусаў, зрабілі выключэнне. Партугальцаў заваявалі нашы нацыянальныя танцы, тэатралізаванасць нумароў і, вядома ж, зладжанасць усіх дванаццаці танцавальных пар. Дарэчы, для самадзейнага калектыву такая колькасць удзельнікаў вялікая рэдкасць і рас-

коша. І ў гэтым, безумоўна, заслуга кіраўніка «Крыжачка» Ігара Мазалеўскага – стыльнага эксперымента татара з добрым густам.

– **Якія найбліжэйшыя планы?**

– Каб не стамляць чытачоў лічбамі і статыстыкай, параю ім сачыць за выходам на нашай старонцы culture@bsu.by праграм і афіш, якія супрацоўнікі нашага ўпраўлення размяшчаюць загалі. Неўзабаве адбудуцца гульні Першай лігі Міжнароднага саюза КВЗ. Каманда-пераможца атрымае пуду ў Вышэйшую лігу КВЗ. Як вядома, пад эгідай БДУ ў КВЗ гуляюць ужо 18-ы сезон. Больш за 320 каманд розных ВУН Беларусі прайшлі праз гульні Адкрытай лігі, якая праводзіцца нашым універсітэтам. Юнакі хочуць гуляць «падаросламу» ў Вышэйшай лізе, яны могуць паўтарыць поспех сваіх папярэднікаў і выйграць фінал. Будзем трымаць за іх кулачкі і пажадаем ім ні пуху ні пер'я!

Ну а зараз рыхтуецца цікавая канцэртная праграма да гадавіны БДУ, у чым вялікую падтрымку нам аказала прафсаюзная арганізацыя супрацоўнікаў універсітэта.

– **Дзякуй Вам за размову і поспехай ва ўсіх пачыненнях.**

Гутарыла
Жанна ВАСАНСКАЯ

ВЕДАЙ НАШЫХ!

ФПМІ збірае ўзнагароды

Абсалютнай перамогай студэнтаў факультэта прыкладной матэматыкі і інфарматыкі БДУ завяршыліся спаборніцтвы 1/4 фіналу чэмпіянату свету па праграмаванні сярод студэнтаў Заходняга рэгіёну. Яны праходзілі ў БДУ з 23 па 25 кастрычніка.

Выхаванцы ФПМІ – Раман Удавічэнка, Андрэй Малевіч і Сяргей Жгіроўскі – у чарговы раз пацвердзілі лідарства айчынай школы ІТ-адукацыі, вырашыўшы 10 задач з 10 прапанаваных! Акрамя іх, дыпламамі 1-й ступені адзначаны таксама каманды БДУІР, Латвійскага ўніверсітэта і яшчэ адна каманда БДУ. Яшчэ 4 каманды БДУ атрымалі дыпламы 2-й і 3-й ступені!

Усяго ў спаборніцтвах прынялі ўдзел 57 каманд вядучых ВУН Беларусі, Латвіі, Літвы, Эстоніі і Калінінградскай вобласці РФ.

Вынікі зборнай БДУ – адны з найлепшых за ўсе 15 гадоў правядзення чвэрцьфінальных спаборніцтваў. Усе шэсць каманд нашага ўніверсітэта, якія складаліся са студэнтаў ФПМІ, сталі ўдалымі-камі дыпламаў.

Такі поспех забяспечаны пастаяннай і карпатлівай працай вопытных выкладчыкаў ФПМІ БДУ, разам з імі актыўна працуюць з моладдзю выпускнікі ўніверсітэта – маладыя выкладчыкі Павел Іржаўскі і Аляксей Толсцікаў, якія маюць вялікі вопыт выступленняў і перамог на розных міжнародных спаборніцтвах праграмістаў.

Паўфінальны турнір пройдзе ў Санкт-Пецярбургу.

Алесь НОВІКАЎ

